

VARTOV VALGMENIGHED

ÅRSBERETNING 2023

Forsidebilledet viser Vartov-komplekset set oppefra
Foto: Frida Gregersen

Lise Korsgaard er sekretariatsleder i Grundtvigsk Forum

Et sted

Lise Korsgaard, sekretariatsleder i Grundtvigsk Forum

Ordbogen fortæller, at "et sted" kan beskrives som et område eller en plads, hvor noget befinder sig og foregår. Eller en bygning, hvor mennesker bor, arbejder og kommer.

Sådan et sted er Vartov. En bygning, hvor mange mennesker befinder sig hver dag. Nogle går i kirke. Andre på biblioteket. Mange skal i børnehave – eller til møde. Flere går på arbejde. Eller alt muligt andet. Mange mennesker lever en del af deres liv i Vartov, og det leves derudaf.

Men Vartov er også en anden slags sted. Et sted, der rækker den anden vej. For ud over at være et sted, er Vartov et erindringssted. Faktisk findes huset kun, fordi det er lige præcis det. Havde Vartov været et almindeligt sted, var huset blevet revet ned for snart 100 år siden. Fordi det var for gammelt.

Et erindringssted er et sted, der mest af alt er et sted inde i mennesker. Eller i menneskelige fællesskaber. Et erindringssted er et sted, der betyder noget i et fællesskabs historie om sig selv ved at udgøre et kapitel eller et ståsted i fortællingen af den historie. Frihedsstøtten er et erindringssted. Danmarks nationalsang er et erindringssted. 1. maj, 5. maj og 5. juni er erindringssteder i hver deres historie – og Motorcykelmuseet i Stubbekøbing er sådan set også et erindringssted. Eksemplerne er utallige.

Et erindringssted findes på grund af fortiden. Stedet fortæller en historie. Nogle erindringssteder bliver i den historie, men hvis et erindringssted fortsat skal give mening for mennesker, der lever nu og her, er det en dårlig strategi. Forskeren og forfatteren James E. Young formulerer det bombastisk, når han siger, at den slags erindringssteder kommer til at føre til glemsel i stedet for erindring. Af den grund, siger han, skal erindringssteder rumme spørgsmålstejn eller huller, som man kan dykke ned i, åbne op eller undersøge. Det er nemlig i de huller, at historien kan komme til at hænge sammen med både en nutid og en fremtid, hvilket er vigtigt – helt afgørende faktisk – hvis vi drømmer om, at historien skal være en byggekloks, vi har med, nu vi skaber tiden lige nu og lige om lidt.

Grundtvig er sådan en byggekloks – og skal gerne blive ved med at være det (synes foreningen ved navn Grundtvigsk Forum, sjovt nok). Af den grund er det væsentligt, at vi spørger os selv, om der er tilstrækkelig mange huller og spørgsmålstejn i Vartov. Ekstra væsentligt bliver det, fordi lige præcis Grundtvig er fortiden i Vartov. Et menneske, der var optaget af fortiden, men ikke mindst optaget af, hvordan man kan arve traditioner og tanker fra fortiden på en *frisættende* måde. På en måde, der åbner op i stedet for at lukke ned. På en måde, hvor historien bliver en del af de liv, der leves derudaf. Eller sagt med andre ord: Hvor der sker noget helt særligt, fordi fortiden og fremtiden er til på samme tid. Det samme sted.

Formandsberetning for Vartov Valgmenighed¹

Afdøde medlemmer i løbet af året

I løbet af året har vi taget afsked med Karen Skov Andersen, Joan Elisabeth Hornby, Ole Lilholt Bjerre, Arne Piel Christensen og Hans Ole Hein.

Denne formandsberetning begynder i et andet kirkerum end Vartov Kirke, nemlig i kirken på Rigshospitalet. Her var jeg for nylig til gudstjeneste, fordi jeg efterfølgende havde en aftale med organisten.

Det var en dejlig gudstjeneste, der passede godt til rummet, menigheden og den stemning, der nu engang er på et hospital. Samtidig var det også interessant, ja, måske ligefrem sundt, at være til gudstjeneste et andet sted. For ikke overraskende blev jeg opmærksom på nogle af de elementer ved gudstjenesten i Vartov, og kirkelivet generelt, jeg mener, er kvaliteten og særkendet ved Vartov. Og som jeg næppe er ene om at holde af og værdsætte.

Fællessangen, prædikens styrke og menighedens ansvar

Tre nedslag i forhold til dette: Udover organisten deltog også en kirkesanger og en violinist ved gudstjenesten på Rigshospitalet, hvilket var med til at højne salmesangen, da menigheden ikke var større end otte personer. I Vartov har vi en dygtig organist, endda en meget dygtig organist, men vi har ikke en kirkesanger. Det er menigheden, der bærer kirkesangen, og den lyder kun så godt, som koret af de fremmødte får den til.

Prædikenen var gennemtænkt og afstemt efter situationen og gudstjenestedeltagerne. Den havde dog ikke den samme dybde og perspektiv, som vi er forvænt med her i Vartov. Den var god i situationen, men rakte ikke, som her i Vartov, ud over øjeblikket.

Værdien af en gudstjeneste skal aldrig måles i, hvor mange, der deltager. Heller ikke denne søndag på Rigshospitalet. Det er en af folkekirkens styrker, at den ikke (endnu) behøver at tage hensyn til, hvor stor menigheden er. Det hele kører videre uanset hvad. Sådan er det ikke i Vartov. Her lever valgmenigheden kun så længe, der er nogen, der vil støtte op. Økonomisk. Men også ved at deltage i gudstjenesterne og alt det øvrige, valgmenighedens består af.

Der er en menighed, fordi vi vil, den skal være der

I begyndelsen af februar havde vi besøg af Laura Lundager Jensen, valgmenighedspræst og formand for Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder, og netop dette var hendes pointe. For naturligvis er der en historisk grund til og en stærk fortælling om, hvorfor der eksisterer en valgmenighed her i Vartov og andre steder i landet. Men historien er ikke nok i sig selv. Vi er nemlig forsat nødt til, også i 2024, løbende at reflektere over og begrunde på ny, hvorfor vi mener, friheden ved at være valgmenighed er større end de udfordringer, der også er.

Gudstjenesterne og aktiviteterne er begge vigtige ben i valgmenighedens liv

Når man betragter årets gang i Vartov Valgmenighed, er der grund til at være glad og taknemmelig.

Først og fremmest fordi vi søndag efter søndag fejrer stemningsfulde, velbesøgte og livgivende gudstjenester, der er bundet sammen af netop menighedens deltagelse i og ansvar for gudstjenesten samt et dygtigt og professionelt personale.

¹ Beretningen kan først anses for endelig, når den er godkendt på årsmødet. Hvis årsmødet giver anledning til ændringer, vil dette fremgå af en efterfølgende udgave af kirkebladet.

Hertil kommer rækken af øvrige aktiviteter, der er lige så vigtig en del af valgmenighedens liv. Ved at studere den medfølgende aktivitetsliste kan man danne sig et overblik over omfanget af og variationen i aktiviteter. Derfor skal kun et par af disse nævnes her.

I midten af maj blev der afholdt et velkomstmøde for nye medlemmer. Ud over at det er naturligt, ja rimeligt, at byde nye medlemmer velkommen og introducere dem til menigheden, de er blevet medlemmer af, er disse møder også en mulighed for at få en fornemmelse af, hvad der er vigtigt for nye medlemmer. Er der noget, vi skal være opmærksom på? Er der noget, vi kan lære i forhold til at få andre nye medlemmer? Er der dele af valgmenighedens liv, der har særlig betydning for dem?

Det er også værd at nævne såvel årsmødet i Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder som efterårsmødet i de sjællandske valgmenigheder. Arrangementerne fylder ikke særlig meget for det enkelte medlem, hvis noget overhovedet. Alligevel minder disse møder os om, at vi i Vartov Valgmenighed er en del af en større bevægelse. Det er rart at vide rent mentalt. Men i forbindelse med det omfattende arbejde med medlemskabet har det også været rart og brugbart i praksis at være en del af Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder.

I forlængelse heraf kan man også nævne Grundtvigsk Forums arrangement Himmelblå, som vi havde en lille andel i sidste år. Men som vi forventer at engagere os endnu mere i her i 2024. Fordi det er et godt og interessant arrangement, men også fordi vores relation til Grundtvigsk Forum kan blive endnu stærkere og mere frugtbar.

En begivenhed, der også bør nævnes, er Jesper Tang Niensens doktorforsvar i oktober 2023. Valgmenigheden har som sådan ingen andel heri. At kunne skrive så omfattende og interessant en afhandling skyldes alene Jespers evner og indsats, tilsat hjælp og opbakning fra hans familie.

Alligevel er der grund til at nævne den her. For det første fordi vi ved flere lejligheder har haft mulighed til at høre om det interessante arbejde. Og fordi vi for det andet har haft mulighed for at lykønske Jesper med titlen ved arrangementet den 21. januar, hvor vi overrakte medlemmernes gave til Jesper, et bidrag til hans doktorring. Som det tredje bør doktorafhandlingen, der har skabt debat og opmærksomhed i teologiske kredse, også nævnes, fordi den vidner om, at vi i Vartov prioriterer og er stolte over et højt teologisk niveau.

Endelig er det også værd at nævne menighedsmøderne, hvor vi i år har hørt om så forskellige emner som forholdet mellem kristendom og musik, performancekunstneren Marina Abramović og krig og religion i Ukraine. Alle gode og oplysende møder, der samtidig er en god anledning til at mødes og være sammen med øvrige medlemmer af valgmenigheden.

Et dygtigt og vellidt personale

De ansatte i Vartov Valgmenighed er dygtige, ansvarsbevidste og vellidte. Som ny formand har jeg holdt møde med præsten, organisten, kirketjeneren og forretningsføreren hvert halve år. For at lære dem at kende og få et indblik i, hvad der fylder i deres arbejde. Men også for at høre, hvordan jeg på vegne af nævnet bedst hjælper dem. Begge møder er gået godt, og selv ikke efter en direkte opfordring var der noget, personalet var utilfreds med. Det er dejligt, men også noget vi skal vedligeholde og værne om. Det har højeste prioritet for mig som formand.

Siden 1. september 2022 har Niels Mattsson Johansen været vores forretningsfører. Selvom Niels derved har været alle arbejdsopgaverne igennem mindst en gang, har år to på ingen måde været et rutineår for ham. Som følge af indførelsen af medlemskabet har arbejdet med at kontrollere, hvem der er medlem, og hvem der ikke er, fyldt meget. Men selvom det har været en ekstra stor arbejdsbyrde, har Niels også klaret denne opgave godt. Det skal han have tak for.

En anden, der fortjener en særlig tak, er Malene Grishauge. For selvom hun ikke er så synlig i hverdagen, er hendes altid gode rengøring i den grad til at få øje på. Tak for det.

Bygningen er i god stand

Den gode nyhed er, at det ikke har været nødvendigt med store og udgiftstunge reparationer i år. Det har dog været overvejet, hvorvidt det kunne være en ide med et egentligt syn af bygningen. Nævnet besluttede dog, at det vil være for dyrt i forhold til det forventelige udkomme. I stedet har nævnet besluttet at lave et udvendigt tjek, som går facade og tag igennem.

I forbindelse med bygningerne skal det igen nævnes, at Vartov Valgmenighed igen i år har haft et godt og fortroligt samarbejde med Kristoffer Grishauge. Det er vi glade og taknemmelige for. Desuden er det værd at bemærke, at nævnet også selv har gode kompetencer på området.

Økonomi og kommunikation har fyldt for nævnet

Ud over den normale drift, der er i god gænge, har særligt to emner optaget nævnet det forgangne år: Økonomi og kommunikation.

Den konkrete gennemgang af de økonomiske forhold tager vores forretningsfører Niels Mattsson Johansen sig af. Mere overordnet kan man sige, at året har budt på op- og nedture, men endte et tilfredsstillende sted.

Da vi nærmede os årets afslutning, så det således ud til, at budgettet ikke ville holde. Men takket være den store indsats fra Niels Mattsson Johansen med at indhente både kontingenter og gaver, lykkedes det os til sidst at få det hele til at balancere.

Men det er vigtigt at understrege, at valgmenigheden også lever af, at vi alle får betalt såvel medlemskontingent som gaver. Og meget gerne inden udgangen af året og dermed afslutningen af regnskabet. Arbejdet med at sikre medlemmernes indbetaling af medlemskontingent og gavebidrag har haft højeste prioritet for nævnet i det forgangne år, og vil også have det i år.

Det andet store punkt i år har været kommunikation, altså spørgsmålet om, hvordan vi fortæller hinanden og omverden om vores eksistens og aktiviteter.

Her har menighedsbladet spillet en vigtig rolle i mange år, ligesom hjemmeside og Facebook er kommet til. Men vi er nødt til at tænke nyt. Af den simple grund, at portoen er steget til 25 kroner pr blad. Men også fordi flere og flere medlemmer, men også andre, i stigende grad bruger digitale medier. Derfor har nævnet taget de første spæde skridt i forhold til at kommunikere via digitale nyhedsbreve og øget aktivitet på Facebook. Noget, der vil blive arbejdet videre med i år, og hvor det første tydelige skridt vil være, at vi forventer at udsende menighedsbladet digitalt i stedet for fysisk. I parentes bemærket vil det dog stadig være at finde fysisk i kirken.

Og lad mig for en god ordens skyld understrege, at vi i arbejdet med kommunikationen er meget opmærksomme på balancen mellem det velkendte og de nye digitale muligheder.

Endelig er det også værd at bemærke, at sammensætningen af nævnet også er et emne, vi konstant har fokus på. Det gælder i forhold til emner som køn, alder og kompetencer, men også mulighed for at inddrage nye, der har lyst og mod på at byde ind på arbejdet.

Tak til dem, der bærer med

Vartov Valgmenighed eksisterer, fordi vi vil det. Derfor har vi alle ansvar for og andel i, at valgmenigheden eksisterede i går, gør det i dag og fortsat vil gøre det i morgen.

Der er dog nogle, der tager en ekstra tørn, og derfor fortjener en særlig tak, nemlig Søren Anker Møller, som passer på vores alterduge, Thorstein Balle for rundvisninger i kirken, Gudrun Haastrup for korrekturlæsning, Hjælpekassens bestyrelse, Axel Borregaard for IT-hjælp, lyspasser og flaghejser, de gode folk, der fletter krans i adventstiden, Karen Krab for pyntning af kirken til jul, og til alle jer, der giver en hånd med, når det behøves.

En ganske særlig skal naturligvis lyde til Københavns Valgmenighed og ikke mindst formand, Doris Ottesen. Meget af det, vi kan i forhold til gudstjenester og aktiviteter, kan vi kun, fordi det sker i et tæt og fortroligt samarbejde med Københavns Valgmenighed.

Tillad mig som det sidste at sige tak til både valgmenigheden og nævnet for den tillid, jeg er blevet vist som ny formand. Det er ingen sag at være formand, når så mange gode mennesker løfter med. Også tak til Marianne Knudsen for en god og grundig overlevering.

Lad os slutte ved gudstjenesten på Rigshospitalet. Som nævnt var det en god gudstjeneste. Men anden slags gudstjeneste end den, vi kender og holder af her i Vartov. Det var sundt at prøve en gudstjeneste et andet sted, men det var også godt at komme tilbage til det velkendte og bevidstheden om, at her i Vartov er det menigheden, der bærer gudstjenesten og menighedslivet i fællesskab.

Heiner Lützen Ank,
formand for Vartov Valgmenighed

Mødeoversigt

Ud over de sædvanlige gudstjenester på søndage og helligdage, har der i løbet af året været afholdt en række arrangementer.

15. maj 2023: Velkomstarrangement for nye medlemmer

En af de nyere traditioner i Vartov Valgmenighed er at byde nye medlemmer velkommen ved et lille arrangement, hvor de får en kort introduktion til valgmenigheden og dens særkende. Dette arrangement afholdes sammen med Københavns Valgmenighed.

20.-21. maj: Årsmøde i Foreningen af Grundtvigske Fri- og Valgmenigheder

Vartov Valgmenighed er medlem af Foreningen af Grundtvigske Valg- og frimenigheder. Der er tradition for, at nogle medlemmer af Vartov Valgmenighed deltager i årsmødet. I 2023 var det Norddjurs, der stod for årsmødet. På årsmødet i 2023 var medlemsskab og gavebidrag til valgmenigheder et tema, der fyldte meget.

6. august: Kirkekaffe

Et par gange i løbet af efteråret 2023 har der været kirkekaffe i Grønnegården efter gudstjenesten.

21. august: Lokal følgegruppe for Folkekirkens dåbskommission

I foråret 2023 nedsatte kirkeministeren en kommission, der skal se på, om der skal ændres i dåbsritualet. Et arbejde, der strækker sig frem til 2027. Et af medlemmerne af denne kommission er Jesper Tang Nielsen og derfor inviterede Jesper Tang Nielsen til en lokal følgegruppe om arbejdet i dåbskommissionen.

2.-8. september: Himmelblå i Vartov arrangeret af Grundtvigsk Forum

Som noget nyt arrangerede Grundtvigsk Forum en uges Grundtvig-Festival. Festivalen fik navnet Himmelblå. Vartov Valgmenighed deltog ved at vores søndagsgudstjeneste var en del af programmet. Festivalen bliver gentaget i år, og i Vartov Valgmenighed overvejer vi netop nu, hvordan vi kan bidrage endnu mere til årets festival.

17. september: Introduktionsmøde for konfirmander og deres forældre

I år er der fem unge mennesker, der går til konfirmationsforberedelse.

1. oktober: Efterårsmøde i de sjællandske valgmenigheder

Mødet foregik hos Stevns Valgmenighed.

9. oktober: Menighedsmøde om performancekunstner Marina Abramovic

I 2023 skulle den serbiske performancekunstner Marina Abramovic have modtaget Sonningprisen efter indstilling fra Jesper Tang Nielsen. På grund af sygdom blev højtideligheden udsat til næste år. Men det blev menighedsmødet om Marina Abramovic heldigvis ikke, og Jesper Tang Nielsen holdt et spændende oplæg om en kunstner, der har foretaget nogle ekstreme og interessante kunstneriske valg.

13. oktober: Jesper Tang Nielsen forsvarer sin doktorafhandling

Den 13. oktober 2023 forsvarede Jesper Tang Nielsen sin doktordisputats "Den johannæiske konflikt mellem filosofisk progression og teologisk tradition. En kommentar til Johannesbrevene med særligt henblik på forholdet til Johannesevangeliet." Flere medlemmer af valgmenigheden overværede forsvaret på Københavns Universitet.

13. november: Menighedsmøde om musik og kristendom

Forhenværende lektor Nils Holger Petersen fortalte om forholdet mellem musik og kristendom. En oplysende og informativ historisk gennemgang mellem de to ting med gode lydseksempler og en efterfølgende ivrig debat, der satte mange nye perspektiver i gang hos deltagerne.

3. december: Børneadvent i menighedssalen og præsteboligen

Traditionen tro blev der afholdt børnearrangement den 1. søndag i advent. En dag hvor der er mulighed for at spise æbleskiver og lave juledekorationer. Dagen slutes af med genfortællingen af juleevangeliet og tænding af adventskrans. Som tidligere år deltog cirka 20 medlemmer af menigheden

4. december: Adventsmøde i Menighedssalen

Adventstiden blev indledt med en violinkoncert af Kirstine Schneider i kirken klokken 17.00 og derefter et fællesmåltid og et glas rødvin i Menighedssalen. Adventstid er fortælle tid og Doris Ottesen fortalte H.C. Andersens eventyr om Grantræet. Træet, der først står ude i plantagen og længes, men derefter kommer ind i stuen og bliver pyntet så fint og længes så efter noget andet.

21. januar: Overrækkelse af gave til Jesper i forbindelse med hans doktorafhandling

I forbindelse med Jesper Tang Niensens doktorafhandling samlede medlemmerne af de to valgmenigheder ind til en gave til Jesper Tang Nielsen. Gaven bestod i et tilskud til den doktorring, Jesper Tang Nielsen nu har ret til at bære. I forbindelse med overrækkelsen af gaven, fortalte Jesper Tang Nielsen om sin afhandling. Cirka 50 mennesker deltog i arrangementet

5. februar: Menighedsmøde om fremtiden for de grundtvigske valg- og frimenigheder

Laura Lundager Jensen, valgmenighedspræst i Osted og formand for Grundtvigske Fri- og Valgmenigheder, besøgte Vartov Valgmenighed for at give sit bud på, hvad det er, valgmenighederne kan og hvad, der er deres særkende. Et arrangement cirka 40 medlemmer var med til.

12. februar: Studiekreds om væksttanken hos Grundtvig

Der er en god tradition for studiekredse i Vartov Valgmenighed, og forårets studiekreds ser nærmere på væksttanken hos Grundtvig. Tematikken blev belyst fra flere vinkler med udgangspunkt i nogle af Grundtvigs tekster.

13. februar: Læsekreds om Selma Lagerlöf

Selma Lagerlöf modtog i 1909 Nobelprisen i litteratur og hendes bøger har haft stor betydning for litteraturhistorien i Norden. I løbet af vinteren 2024 bliver der afholdt 5 litteraturmøder i Immanuelskirken om hendes liv og værk. Hver aften blev indledt af Doris Ottesen.

11. marts: Menighedsmøde om kirkens betydning for krigen i Ukraine

Emil Hilton Saggau, der i begyndelse af 2024 blev ansat som generalsekretær for Danske Kirkers Råd, har i en lang årrække beskæftiget sig med den ortodokse kirke og dermed også de kirkelige forhold i Ukraine, hvor religionen spiller en væsentlig rolle i krigen mellem Ukraine og Rusland.